

III.

Koncepce Programu Ministerstva vnitra Pomoc na místě jako nástroje vnější migrační politiky České republiky

schválena usnesením Vlády ČR č. 557 dne 21. června 2021

Tento materiál představuje *Koncepci Programu Ministerstva vnitra Pomoc na místě jako nástroje vnější migrační politiky České republiky* (zkráceně *Koncepce programu Pomoc na místě*). Jedná se o dokument nahrazující původní *Koncepci Ministerstva vnitra pro asistenci uprchlíkům a státům pod silnými tlaky*, která byla schválena usnesením Vlády České republiky č. 955 dne 20. listopadu 2015 v návaznosti na vznik *Programu Ministerstva vnitra pro asistenci uprchlíkům a státům pod silnými migračními tlaky a prevenci nelegální migrace* (zkráceně *program Pomoc na místě*) v lednu 2015. Tato nová koncepce, která je realizována Ministerstvem vnitra, představuje spolu s *Koncepcí Stálého zdravotně humanitárního programu MEDEVAC jako nástroje vnější migrační politiky České republiky* hlavní nástroj ČR ve vnější dimenzi a podrobněji rozpracovává zásady *Strategie migrační politiky*¹ přijaté vládním usnesením č. 621 dne 29. července 2015, přičemž bere v úvahu vývoj situace v oblasti azylu a migrace od roku 2015 do roku 2021. V neposlední řadě tato koncepce též zohledňuje *Program aktivit na podporu zdrojových a tranzitních zemí migrace v Africe v období 2020 – 2022*, který byl schválen vládním usnesením č. 169 dne 2. března 2020, *Program humanitární, rekonstrukční a rozvojové asistence Sýrii v období 2016 – 2019*, schválený usnesením č. 588 dne 27. června 2016 a jeho pokračování v období 2020 – 2021 dle usnesení č. 587 ze dne 26. srpna 2019 a *Program na podporu stabilizace a rekonstrukce Iráku v období 2018 – 2021*, schválený usnesením č. 824 dne 29. listopadu 2017.

Vnější dimenze migrační politiky, tedy cílené aktivity v zemích původu, prvního vysídlení a tranzitu uprchlíků, vnitřně vysídlených osob a migrantů, je jedním z klíčových zaměření současné migrační a azylové politiky Evropské unie (EU). Cílem vnější politiky EU v oblasti migrace je zejména pomoci třetím zemím vypořádat se s příčinami migrace a nuceného vysídlení, účinně bojovat proti pašování migrantů a obchodování s lidmi a umožnit efektivní návraty nelegálně příchozích osob či zamítnutých žadatelů o azyl do zemí původu, a to prostřednictvím cílených partnerství se zeměmi původu a tranzitu osob v pohybu směřujících do EU. Na nutnosti posilování aktivit mimo hranice EU se dlouhodobě jednomyslně shodují všechny členské státy EU, neboť tato opatření přispívají k výraznému poklesu migračních tlaků a pomáhají předcházet obdobným migračním krizím, jako byla krize v roce 2015. V rámci ČR byla podpora vnější dimenzi vyjádřena též ze strany Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR svým usnesením č. 233 ze dne 24. května 2018.

Hlavním cílem této koncepce je vytvořit ucelený koncepční a metodický rámec, prostřednictvím kterého budou určovány priority Ministerstva vnitra pro program *Pomoc na místě*, jakožto nástroje vnější migrační politiky ČR. Cíle programu *Pomoc na místě* jsou stanoveny v souladu s cíli navrženými Evropskou komisí v rámci Nového paktu o migraci a azylu EU ze září 2020, v němž EU mimo jiné

¹ Ministerstvo vnitra, *Strategie migrační politiky České republiky*, dostupné <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/obecne-o-migracni-a-azylove-politice-ceske-republiky-obecne-o-migracni-a-azylove-politice-ceske-republiky.aspx>

reflektuje vůli dodržet své závazky a poskytovat životně důležitou podporu milionům uprchlíků a vnitřně vysídlených osob a též prosazovat udržitelná řešení v zahraničí zaměřená na rozvoj.² Tímto přístupem Ministerstvo vnitra vyjadřuje solidaritu v rámci EU a smysluplně přispívá k pozitivnímu vnímání ČR jako aktivní země při realizaci vnější dimenze migrační politiky.

1. Úvod

Situace v oblasti migrace a nuceného vysídlení ve světě zůstává i nadále dlouhodobě neuspokojivou a dá se očekávat, že v důsledku pandemie covid-19 a faktorů klimatických změn dojde v následujících letech k dalšímu zvýšení migračních toků. Počet uprchlíků, vnitřně vysídlených osob a migrantů – tedy osob v pohybu - ve světě neustále narůstá. V roce 2019 překonal počet vysídlených osob globálně 79 milionů.³ Mnohé z velkých ozbrojených konfliktů se odehrávají doslova na prahu Evropy. Následné přímé dopady těchto konfliktů, nestability, ale i dalších nových faktorů jako klimatické změny či pandemie na migrační situaci v EU, včetně ČR, jsou zásadní.

Právě nestabilita, ozbrojené konflikty, klimatické změny, ale také socioekonomické podmínky v řadě oblastí světa motivují migrační pohyby směrem do stabilnějších a rozvinutějších zemí, včetně členských států EU. Zcela novým faktorem, který přispívá ke zhoršování situace obyvatel a uprchlíků a migrantů v sousedních regionech EU, je pokračující pandemie onemocnění covid-19, která má již nyní závažné dopady ze zdravotního i socioekonomického hlediska. Tento trend se projevil například v oblasti Sahelu, kde bylo v důsledku konfliktu mezi lety 2018-2020 již vnitřně vysídleno téměř 1,8 milionu osob, dalších 845 000 lidí uprchlo za hranice své země, z toho celých 650 000 v roce 2020. Pandemie covid-19 prokazatelně zhoršuje životní podmínky těchto osob v již tak zranitelném postavení, přičemž se dá předpokládat, že tato rychle narůstající krize, která postihuje všechny země v regionu, bude mít za následek významné zvýšení příjezdů a azylových žádostí v evropských zemích.⁴ Právě nárůst podaných žádostí o mezinárodní ochranu může vést k přetížení azylových systémů některých členských států EU a posilovat krizi společného evropského azylového systému.

Uprchlíci a migranti směřující do EU využívají převážně tři hlavní migrační trasy – západní středomořskou, centrální středomořskou a východní středomořskou trasu, na kterou dále navazuje trasa západobalkánská. Všechny tyto trasy střídavě od roku 2015 zažívají větší či menší poklesy či nárůsty, přesto ale zůstávají i nadále nadmíru frekventované a nic nenaznačuje tomu, že by se tento trend měl v blízké době změnit. Naopak je pravděpodobné, že rozdílná úroveň ekonomického zotavení v důsledku pandemie covid-19 a proočkovanosť obyvatelstva v rozvinutých i rozvojových částech světa bude mít za následek zvýšení migračních toků do regionů, které se s pandemií vyrovnaly rychleji.

Přetrvávajícím nežádoucím jevem spojeným s nelegální migrací do Evropy je pašování osob a obchodování s lidmi. Dle obecných informací organizace Europol bylo více než 90 % příjezdů migrantů do Evropy zajištěno pašeráckými skupinami.⁵ Posilování kapacit členských států EU, ale též dalších

² Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o novém paktu o migraci a azylu, 23. 9. 2020

³ Světová zpráva Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) za rok 2019

⁴ ICMPD Migration Outlook 2021, Seven things to look out for in 2021

⁵ Migrant smuggling in the EU, Europol, 2016

evropských a mimoevropských zemí, v boji proti pašerákům a obchodníkům s lidmi je klíčové jak pro snižování nelegální migrace do Evropy, tak i pro ochranu života migrantů.

Stejně tak zajistit uprchlíkům a vnitřně vysídleným osobám důstojné podmínky pro život, aniž by tito byli nuceni riskovat své životy a hledat ochranu daleko od své země původu, je prioritou širšího mezinárodního společenství, jehož je ČR součástí. V tomto smyslu mezinárodní společenství dlouhodobě poukazuje na fakt, že cílená pomoc uprchlíkům na straně jedné a podpora a budování kapacit zemí, které hostí uprchlíky či vnitřně vysídlené osoby, na straně druhé, je zásadní pro omezení uprchlických toků do EU. Cílená a komplexní podpora těchto států a zajištění ochrany a důstojného života uprchlíkům v místech prvního vysídlení jsou tak stále častěji vnímány jako důležitý nástroj pomoci těmto osobám ve zranitelném postavení, ale také jako významný nástroj pro rozvoj a stabilizaci zemí, ve kterých se nuceně vysídlené osoby nacházejí. Zásadní je přitom brát v potaz konkrétní parametry problematiky v daném regionu či zemi, neboť příčiny vysídlení, stejně jako podmínky, ve kterých se uprchlíci či vnitřně vysídlené osoby zdržují, jsou rozličné.

Právě důraz na budování vztahů se třetími zeměmi a poskytování cílené pomoci na základě individuálního přístupu byly zakotveny ve Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o novém paktu o migraci a azylu. Evropská komise v něm definuje širší priority, které mají být implementovány s ohledem na specifické potřeby partnerské země či regionu. Mezi tyto priority patří:

- a) ochrana uprchlíků a osob, které potřebují mezinárodní ochranu, stejně tak jako podpora zemí, které tyto osoby hostí;
- b) vytváření ekonomických příležitostí, zejména pro mladé osoby, a zaměření se na hlavní příčiny nelegální migrace;
- c) posilování kapacity partnerských zemí na zvládání migrace, včetně správy hranic a boje s převaděčstvím.

Velmi důležitou roli v plnění těchto cílů mají sehrát přímo členské státy EU, které navazují s partnery bilaterální vztahy a formou spolupráce pomáhají EU předcházet migračním krizím a plnit svou povinnost poskytovat ochranu lidem v nouzi a plnit úlohu hlavního světového poskytovatele humanitární a rozvojové pomoci.⁶

2. Východiska

Program Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů (zkráceně program *Pomoc na místě*) zřídila Vláda ČR dne 14. ledna 2015 usnesením č. 19. Od roku 2015 tento program pružně reaguje na aktuální situaci v oblasti migrace a nuceného vysídlení ve světě a poskytuje cílenou a efektivní asistenci vysídleným osobám a státům pod silnými migračními tlaky, a přispívá tak k prevenci nelegální migrace do EU a posílení bezpečnosti v evropském prostoru.

V červenci 2015 posléze vláda schválila *Strategii migrační politiky České republiky*, která prostřednictvím sedmi zásad definuje základní strategický rámec migrační politiky státu. Čtvrtá zásada se specificky zaměřuje právě na oblast pomoci uprchlíkům: „Česká republika posílí aktivity s cílem

⁶ Nový pakt o migraci a azylu Evropské Unie, 23. 9. 2020

pomoci uprchlíkům v zahraničí a s tím související prevenci dalších migračních toků, včetně podpory rozvoje zemí při zvládání migračních krizí“. Koncepce programu Pomoc na místě též naplňuje cíl sedmé zásady výše uvedené Strategie, tedy že „Česká republika dostojí mezinárodním a evropským závazkům v oblasti migrace a aktivně se zapojí do celoevropských debat a hledání společných řešení“.

Následně dne 20. listopadu 2015 vláda schválila svým usnesením č. 955 *Koncepci Ministerstva vnitra pro asistenci uprchlíkům a státům pod silnými tlaky*, která představuje metodické ukotvení výše uvedených zásad, a od roku 2016 je prováděna především prostřednictvím programu *Pomoc na místě*, který představuje hlavní nástroj realizace této koncepce.

Program *Pomoc na místě* slouží jako flexibilní nástroj vnější dimenze migrační politiky ČR, který umožňuje pružně a smysluplně reagovat na migrační situaci v sousedství EU a implementovat aktivity přímo na místě vybranými partnery z řad vládních, nevládních a mezinárodních organizací, jež mají skrze své zastoupení v zemi podrobné znalosti místních podmínek. Program *Pomoc na místě* má tak možnosti se přizpůsobit jednotlivým potřebám dané země a regionu a flexibilně reagovat na konkrétní výzvy spojené s problematikou migrace a nuceného vysídlení.

Spolu s dalšími aktivitami ČR a EU přispívá program *Pomoc na místě* k celkovému úsilí Organizace spojených národů (OSN) v hledání dlouhodobých řešení uprchlických a migračních situací v evropském sousedství a prevenci velkých migračních toků dále do Evropy. V neposlední řadě program přispívá k naplňování Cílů udržitelného rozvoje OSN přijatých v rámci Agendy 2030, a to zejména k naplňování cílů 1, 2, 4 a 8 ve vztahu k nuceně vysídleným osobám.

3. Dosavadní realizace koncepce a komplementární aktivity

Aktivity programu *Pomoc na místě* začaly být realizovány ihned po jeho vzniku v lednu 2015. Ve stejném roce bylo z *Pomoci na místě* podpořeno sedm projektů v celkové výši 100 mil. Kč. Projekty byly realizovány vybranými implementačními partnery ve třech prioritních geografických oblastech – na Blízkém východě, na západním Balkáně a v severní Africe.

Tyto tři zmiňované oblasti byly zachovány i po schválení koncepce z roku 2015a zahájení její implementace v roce 2016, přičemž byl v této souvislosti navýšen rozpočet programu na 150 mil. Kč.

V období 2015 – 2020 bylo v rámci bilaterální spolupráce podpořeno celkem 16 zemí a realizováno 46 projektů ve třech prioritních geografických oblastech. Projekty, které byly realizovány vládními i nevládními partnery, se zaměřily zejména na budování a zlepšování migračních a azylových systémů vybraných zemí, výstavbu a obnovu infrastruktury pro uprchlíky, podporu vzdělání, zdravotní péče, živobytí a ochrany pro uprchlíky a další osoby v pohybu mimo území EU. Cílem projektů bylo především zajistit stabilizaci uprchlíků a dalších osob v pohybu a posílit migrační a azylové systémy států mimo EU a tak podpořit prevenci nelegální migrace do ČR a EU.

Kromě bilaterálních projektů Ministerstvo vnitra v rámci schválené koncepce přispělo do všech tří existujících evropských migračně relevantních Regionálních programů rozvoje a ochrany (RDPP), konkrétně do RDPP Blízký východ, RDPP Severní Afrika a RDPP Africký roh. Účelem těchto programů, do kterých mohou finančně přispívat členské státy EU, je ochrana uprchlíků a migrantů a rozvoj azylových a migračních systémů zemí třech výše uvedených regionů.

V souvislosti s realizací všech jednotlivých projektů byl ze strany Ministerstva vnitra prováděn průběžný a závěrečný monitoring veškerých projektových aktivit, aby bylo zajištěno efektivní vynakládání rozpočtu programu. V případě programů RDPP se zástupci Ministerstva vnitra pravidelně účastnili jednání řídicích výborů všech tří programů, kde měli možnost ovlivnit jejich směřování a být pravidelně informováni o vývoji realizace.

Významnou a samostatnou součástí aktivit Ministerstva vnitra v rámci vnější dimenze migrační politiky je též realizace *Stálého zdravotně humanitárního programu MEDEVAC* a vysílání policistů a národních expertů do zemí zasažených velkými migračními toky. Realizace těchto aktivit je na této Koncepti nezávislá, jde však o komplementární aktivity, které zapadají do širšího rámce české pomoci osobám v pohybu a podpory státům pod silnými migračními tlaky.

Aktivity obou programů Ministerstva vnitra – *Pomoc na místě a MEDEVAC* – jsou dále komplementární s aktivitami realizovanými každoročně v rámci zahraniční rozvojové spolupráce ČR a s poskytovanou humanitární pomocí do zahraničí, jež jsou v gesci Ministerstva zahraničních věcí ČR i s příslušnými asistenčními programy pro Afriku, Irák a Sýrii uvedenými v Úvodu.

4. Cíle koncepce

Cílem této revidované koncepce je navázat na koncepci z listopadu 2015 a aktualizovat a blíže specifikovat koncepční a metodický rámec, prostřednictvím kterého jsou určovány každoroční priority Ministerstva vnitra v rámci realizace vnější dimenze migrační politiky s ohledem na proměnlivou povahu migrační situace v blízkém okolí EU.

Ministerstvo vnitra se i nadále prostřednictvím implementace této koncepce hodlá aktivně zapojovat do solidárních unijních činností a dalších multilaterálních či bilaterálních aktivit, a to především v podobě stabilizace uprchlíků a dalších osob v pohybu v zemích původu, prvního vysídlení a tranzitu a stabilizace hostitelských komunit, poskytováním podpory těm třetím zemím, které hostí početné uprchlické populace či čelí velkým migračním tokům, a přímé pomoci nuceně vysídleným a dalším osobám v pohybu poskytované prostřednictvím financování programů mezinárodních humanitárních organizací či formou materiální pomoci ČR. Zvážena může být i pomoc jiným státům EU, které se ocitly pod významnými migračními tlaky. Tímto přístupem Ministerstvo vnitra vyjadřuje nejen solidaritu v rámci EU, ale též smysluplně přispívá k pozitivnímu vnímání ČR jako aktivní země při realizaci vnější dimenze migrační politiky a tedy i prevenci nelegální migrace do Evropy.

Koncepce programu Pomoc na místě cílí na stabilizaci uprchlíků a dalších osob v pohybu skrz nalezení trvalých řešení, která by snižovala motivaci těchto osob dále migrovat a vystavovat se tak mnohým nebezpečím, které nelegální migrace přináší. V konečném důsledku koncepce tedy usiluje o zajištění bezpečnosti uprchlíků a dalších osob v pohybu, stejně tak jako o zajištění bezpečnosti občanů EU.

Při realizaci *Koncepce programu Pomoc na místě* současně Ministerstvo vnitra dbá na princip tzv. trojitě výhry: 1) projekty jsou přínosné pro místní komunitu a přispívají k omezení nelegální migrace, 2) projekty přispívají ke společnému evropskému úsilí, a 3) projekty přispívají ke zlepšení bilaterálních vztahů s přijímající zemí.

Pro dosažení výše uvedených cílů slouží *Program Ministerstva vnitra Pomoc na místě*. Prostřednictvím tohoto programu Ministerstvo vnitra vstupuje do ověřených a spolehlivých programů a partnerství, například spoluúčastí v unijních Regionálních programech ochrany a rozvoje nebo přímou spoluprací s konkrétními mezinárodními, mezinárodními nevládními, případně státními organizacemi, které plní roli implementačního partnera. Cílem je realizovat projekty prostřednictvím organizací, které mají skrze své zastoupení v zemi podrobné znalosti místních podmínek, potřebné odborné znalosti a postupují v souladu s příslušnými mezinárodními konvencemi a zásadami.

Tento lokální přístup zajišťuje, že z implementovaných aktivit a projektů může těžit výrazně větší počet vysídlených osob a členů hostitelských komunit. ČR se však touto podporou přirozeně nezříká svého závazku posoudit žádosti o mezinárodní ochranu podávané přímo na jejím území.

Základní cíle podpory dle této koncepce:

1. Podpořit státy, které jsou zdrojovými nebo tranzitními zeměmi migrace nebo hostí velké skupiny nuceně vysídlených osob, při stabilizaci těchto osob
2. Podpořit relevantní státy v oblasti správy a rozvoje místních azylových a migračních systémů
3. Pomoci při budování kapacit v oblasti boje s nelegální migrací, včetně převaděčství migrantů, a v oblasti ochrany hranic
4. Poskytnout podporu ostatním členským státům EU, které se nacházejí pod významnými migračními tlaky
5. Stabilizovat nuceně vysídlené a další osoby v pohybu v místě jejich prvního vysídlení
6. Poskytovat podporu při hledání trvalých řešení pro nuceně vysídlené a další osoby v pohybu
7. Stabilizovat hostitelské komunity
8. Zvýšit povědomí nuceně vysídlených a dalších osob v pohybu o rizicích nelegální migrace
9. Poskytovat přímou pomoc nuceně vysídleným a dalším osobám v pohybu

Podpora a budování kapacit států (bod č. 1 – 4) spočívá zejména v materiální podpoře, vzdělávání a přenosu zkušeností v oblasti azylové a migrační politiky.

Stabilizace nuceně vysídlených a dalších osob v pohybu v místě jejich prvního vysídlení a podpora hostitelských komunit (body č. 5 a 7) zahrnuje zejména výstavbu a obnovu infrastruktury, podporu vzdělání, zaměstnanosti a zdravotní péče pro tyto osoby.

Podpora trvalých řešení (bod č. 6) zahrnuje zejména podporu dobrovolných návratů ze země prvního vysídlení či tranzitní země do země původu a následné reintegrace, sloučení s rodinnými příslušníky a podporu integrace v zemi prvního vysídlení.

Zvyšování povědomí nuceně vysídlených a dalších osob v pohybu o rizicích nelegální migrace a alternativních legálních cestách migrace je *de facto* průřezovým tématem, které doprovází v co největší možné míře implementaci ostatních aktivit.

Přímá pomoc uprchlíkům a dalším osobám v pohybu (bod č. 9) zahrnuje zejména cílenou materiální podporu vysídleným osobám či financování programů mezinárodních humanitárních organizací.

Za účelem naplnění stanovených cílů jsou udělovány peněžní dary na realizaci konkrétních projektů.. Na dosažení těchto cílů má nicméně vliv řada dalších, především vnějších faktorů, které často není možné předpovědět ani kontrolovat, a to obzvláště změny socioekonomické a politické situace

v jednotlivých zemích, jednání některých států s cílem záměrně podporovat konkrétní migrační toky, aktivity ostatních dárců a mezinárodních organizací působících v oblasti migrace, pandemie, apod.

Ministerstvo vnitra průběžně sleduje a vyhodnocuje účelnost a efektivnost vynakládaných prostředků, jak je stanoveno v zákoně č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně souvisejících zákonů. Z podstaty proměnlivosti a množství faktorů nicméně nelze v rámci této koncepce stanovit pro cíle objektivně měřitelné ukazatele jejich naplnění v souladu s principy SMART (*Specific, Measurable, Achievable, Realistic, Time Specific*). Měřitelné výstupy a cíle jsou stanoveny až v průběhu samotné realizace na úrovni jednotlivých projektů. Je nicméně zřejmé, že bez poskytnuté podpory v rámci této koncepce by docházelo k vzestupu nelegální migrace s pravděpodobnými dopady i na ČR jako zemi ležící na západobalkánské, potažmo východostředomořské migrační trase.

Přispívání k naplňování výše uvedených cílů navíc Ministerstvu vnitra, jako hlavnímu gestoru v oblasti azylové a migrační politiky na národní i unijní úrovni, umožňuje pružně reagovat na velmi dynamickou povahu v oblasti migrace a zároveň zvyšuje možnosti ČR adekvátně reagovat na diskuzi o implementaci solidárních opatření v oblasti migrace.

5. Metoda implementace a její vyhodnocení

Metoda implementace *Koncepce programu Pomoc na místě* vychází z dosavadních zkušeností Ministerstva vnitra v dané problematice a navazuje na realizaci programu *Pomoc na místě* v letech 2015 – 2020. Pro účely implementace cílů této koncepce byla zřízena vládním usnesením č. 955 ze dne 20. listopadu 2015 mezirezortní pracovní skupina pod vedením Ministerstva vnitra.

Mezi hlavní činnosti mezirezortní pracovní skupiny programu *Pomoc na místě* patří následující:

- Navrhovat Vládě ČR roční priority programu *Pomoc na místě*, a to prostřednictvím určování ročních geografických priorit a rozdělení peněžních prostředků tohoto programu, který představuje hlavní nástroj pro realizaci této koncepce;
- Navrhovat Vládě ČR konkrétní projekty, které budou v rámci programu *Pomoc na místě* implementovány;
- Konzultovat a koordinovat plnění ročních priorit;
- Sledovat a vyhodnocovat účelnost a efektivnost realizovaných projektů;
- Iniciovat případné změny v ročních prioritách programu *Pomoc na místě*, dle potřeby a v souladu s aktuální situací v oblasti migrace;
- zajišťovat koherenci a synergie s tematicky a geograficky souvisejícími programy v gesci členů pracovní skupiny.

Pracovní skupina je složena ze zástupců:

- Ministerstva vnitra;
- Ministerstva práce a sociálních věcí;
- Ministerstva průmyslu a obchodu;
- Ministerstva zahraničních věcí;
- Úřadu vlády.

Pracovní skupina může zvat hosty/experty na svá zasedání za účelem konzultací.

Pracovní skupina se schází minimálně jednou ročně a její zasedání svolává Ministerstvo vnitra.

Postup určování ročních geografických priorit a rozdělení peněžních prostředků:

Ministerstvo vnitra navrhuje pracovní skupině roční geografické priority a rozdělení peněžních prostředků na vybrané regiony a prioritní země. Tyto roční priority plní též roli programového dokumentu programu *Pomoc na místě* na daný rok. Pracovní skupina návrh Ministerstva vnitra projedná, případně upraví a schválí. Ministerstvo vnitra následně předloží tento návrh, tzv. priority, ke schválení vládě ČR, přičemž jednání pracovní skupiny nahrazuje mezirezortní připomínkové řízení.

Při tvorbě návrhu ročních priorit Ministerstvo vnitra analyzuje aktuální situaci v oblasti azylu a migrace v EU, v jejím sousedství i ve světě. K celkové analýze migrační situace využívá Ministerstvo vnitra řadu objektivních zdrojů.

Priority programu *Pomoc na místě* se vztahují především k oblastem - státům, případně regionům - kde došlo k:

- Aktuálně zvýšeným migračním tokům;
- Významným ozbrojeným konfliktům majícím za následek dlouhodobé nucené vysídlení obyvatelstva;
- Humanitárním katastrofám majícím za následek dlouhodobé nucené vysídlení obyvatelstva; a/nebo
- Výrazné a neočekávané zátěži místních migračních a azylových systémů v podobě masového přílivu migrantů/uprchlíků.

Priorita je dána těm státům či regionům, jejichž situace má zásadní a přímý dopad na migrační situaci v EU, potažmo v ČR, se zvláštním zřetelem na státy v sousedství EU na západní, centrální a východní středomořské a západobalkánské migrační trase.

Při volbě priorit a konkrétních aktivit je dbáno na vzájemný soulad a provázanost s ostatními sektorovými politikami ČR i EU vůči těmto zemím. Ministerstvo vnitra v rámci pracovní skupiny též průběžně spolupracuje s Ministerstvem zahraničních věcí na vzájemné synergii aktivit v rámci zahraniční pomoci. Konkrétně v případě vzniku mimořádné migrační situace na africkém kontinentu nebo v regionu Blízkého východu jsou priority a jednotlivé aktivity koordinovány s Ministerstvem zahraničních věcí, které je gestorem víceletých asistenčních programů pro Afriku, Irák a Sýrii.

Při určování ročních priorit Ministerstvo vnitra aktivně komunikuje s ostatními relevantními partnery, včetně zastupitelských úřadů ČR v zahraničí, mezinárodních organizací a nevládních organizací.

Způsob poskytování peněžních prostředků::

V rámci implementace této koncepce prostřednictvím programu *Pomoc na místě* jsou peněžní prostředky poskytovány prostřednictvím peněžních darů do zahraničí.

Peněžní dary mohou mít formu:

1. Bilaterálních peněžních darů:
 - a. mezinárodním organizacím;

- b. mezinárodním nevládním organizacím;
 - c. zahraničním státním institucím.
2. Finanční účasti/spolufinancování:
- a. evropských projektů a programů;
 - b. širších multilaterálních/mezinárodních projektů a programů; a/nebo
 - c. projektů a programů realizovaných jinými členskými státy EU.

Peněžní dary jsou poskytovány na vybrané cílené projekty. Realizace projektových aktivit je zajištěna implementačními partnery, kterými jsou mezinárodní organizace, mezinárodní nevládní organizace či zahraniční státní instituce.

Finanční rámec:

Peněžní prostředky na realizaci této koncepce jsou uvolňovány z rozpočtu Ministerstva vnitra na základě rozhodnutí Vlády ČR o výši peněžních prostředků na daný rok, které jsou v rámci této koncepce vynakládány.

Celkové peněžní prostředky vynaložené na realizaci cílů této koncepce jsou plně či částečně započitatelné do oficiální rozvojové pomoci (ODA) ČR.

Postup při schvalování jednotlivých peněžních darů:

Ministerstvo vnitra navrhuje pracovní skupině v rámci mezirezortního připomínkového řízení konkrétní projekt a implementačního partnera, kterému bude peněžní dar udělen. Pracovní skupina tento návrh projedná v připomínkovém řízení ve lhůtě 5 pracovních dní a Ministerstvo vnitra následně předloží návrh ke schválení vládě.

V případě mimořádných situací vyžadujících okamžitou pomoc, a to zejména na základě žádosti státu v rámci *Mechanismu civilní ochrany EU*, lze návrh předložit vládě i bez projednání pracovní skupinou, která bude o této pomoci informována.

Způsob výběru implementačního partnera a projektu pro financování formou peněžního daru stanovuje vnitřní manuál programu *Pomoc na místě*, který je interním dokumentem Ministerstva vnitra.

Vyhodnocení implementace:

Vyhodnocení implementace této koncepce je každoročně realizováno pracovní skupinou formou předložené roční implementační zprávy vypracované Ministerstvem vnitra.

Ministerstvo vnitra provádí každoroční monitoring formou vypracování roční implementační zprávy v návaznosti na došlé průběžné a závěrečné zprávy o realizaci jednotlivých projektů, zprávy ze zastupitelských úřadů a na základě monitoringu pracovníků Ministerstva vnitra v místě realizace. Tento monitoring slouží také ke stanovení priorit realizace programu *Pomoc na místě* na nadcházející období.

Současně Ministerstvo vnitra každoročně připravuje brožuru v tištěné i elektronické podobě s podrobným přehledem o realizaci programu *Pomoc na místě* v uplynulém roce. Za účelem zaručení co nejvyšší transparentnosti je tato brožura zveřejněna na webových stránkách Ministerstva vnitra a dostupná široké veřejnosti. Ministerstvo vnitra také informuje o výsledcích programu v rámci

Informace o realizaci zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci České republiky za příslušný kalendářní rok.

6. Závěr

Koncepce Programu Ministerstva vnitra Pomoc na místě jako nástroje vnější migrační politiky České republiky slouží k vymezení ideového a metodologického rámce programu *Pomoc na místě* a spolupráce s příslušnou mezíresortní pracovní skupinou při jeho implementaci. Konkrétní postupy výběru implementačních partnerů a projektů pro podporu formou peněžního daru upravuje vnitřní manuál programu *Pomoc na místě*.

Tato koncepce nabude platnosti dne 1. 1. 2022.